

Av Thomas de Lange

Stykket og helt: erfaringer fra det å skrive en artikkelbasert avhandling

Thomas de Lange
Universitetet i Oslo.
E-post:
t.d.lange@ped.uio.no

Sammendrag

Artikkelbaserte avhandlinger blir gjerne til i en veksling mellom flere ulike skrivefaser. Man arbeider parallelt med flere artikler som er på forskjellige stadier når det gjelder tilbakemeldinger og bearbeiding. Disse fasene preges i høy grad av kommentarer fra tidsskriftenes fagfeller og redaktører. I dette paperet beskriver jeg konkret hvordan slike kommentarer og vurderinger fra tidsskrifters side har påvirket forløp og fremdrift i mitt eget avhandlingsarbeid. I beskrivelsen av denne prosessen trekker jeg inn originale utsnitt fra fagfellers kritikk og redaktørers kommentarer. Disse empiriske kildene brukes for å synliggjøre hvilken betydning innspillene har hatt for enkeltbidragene og progresjonen i arbeidet med doktoravhandlingen som helhet. Jeg setter deretter opp innspillene fra tidsskriftene mot kommentarer fra vurderingskomiteen for å sammenligne sjangerkrav i publiseringskanalene med krav og forventninger innenfor institusjonens egne vurderingsrammer. Intensjonen med å bruke disse kildene er å vise hvordan akademiske sjangerkrav kommer til syne i skrivning av en artikkelbasert avhandling.

Summary

Analyzing the experience of writing an article based thesis

This paper focuses on the process of writing dissertations based on publications. Its aim is to document the specific process of writing a thesis within the confines of referees and editorial decision making in scientific journals. The paper explores how this feedback process was experienced through the various phases of writing my own dissertation. This process is documented on the basis of authentic comments from editors and reviewers. These are presented as extracts from written sources provided to the PhD candidate. These empirical sources display the nature of the feedback and decisions related to getting published. An additional empirical source is provided through extracts of the final doctoral committee, offering a supplementary perspective on the research journals' assessment. Taken together, these sources display how the flow and

substance of the published parts of one thesis were influenced by the opinions and feedback of various journal parties. This depiction of the publication process is discussed in relation to academic genres, and the challenge of facing genre conventions in journals along the path to becoming a scholar.

Innledning

Doktorgradsutdanninger verden over har som fellestrekk at det kreves et større skriftlig arbeid i form av en avhandling (Nerad, 2010). Hva angår format, trekkes det her gjerne et hovedskille mellom monografi og artikkelbaserte avhandlinger: Monografien er et lengre sammenhengende og kapittelbasert arbeid, mens artikkelavhandlinger består av delarbeider eller artikler knyttet sammen i en introduksjon eller et sammendrag (Nerad & Heggelund, 2008). Disse formatene har ulike historiske røtter og representerer på mange måter ulike akademiske og epistemiske kulturer (Nerad & Trzyna, 2008).

I norsk akademia har det de siste 10–15 årene vært en tendens til flere artikkelbaserte avhandlinger innenfor fagdomener hvor monografien tidligere har vært dominerende. Denne utviklingen har utløst diskusjoner rundt formelle forhold som medforfatterskap, antall artikler, kappens lengde, egnede publiseringskanaler og annet. Diskusjonen har derimot i mindre grad tatt opp forskjeller i språklige krav, fremstillingsform, vinkling, fremdrift og tilbakemeldinger fra fagfeller. De sistnevnte aspektene får etter min mening klare konsekvenser ikke bare for utformingen, men også for forløpet og læringsprosessen i avhandlingsarbeidet.

I denne artikkelen skal jeg belyse hvordan jeg selv har opplevd det å skrive en artikkelbasert avhandling. Dette vil jeg gjøre ved å gå tett inn på utfordringen med å håndtere den vekslende skriveprosessen av enkeltartikler, og utfordringen med å bearbeide disse tekstene etter innspill fra fagfeller og redaktører. Disse erfaringene fremstiller jeg så realistisk som mulig ved å trekke inn autentiske sitater fra redaktører og fagfeller og sammenstille dem med vurderingskomiteens endelige bedømmelse av avhandlingen. Hensikten med artikkelen er følgelig å skildre denne prosessen som egenerfaring, med sikte på å gi leseren et nært innblikk i utformingen av en artikkelbasert avhandling hvor delarbeidene er blitt utfordret og påvirket av en lang rekke aktører og stemmer i skriveprosessen. Erfaringene settes opp mot annen empiri og teori for å motvirke de begrensningene som kan hefte ved en slik egenanalyse. Temaet rundt denne egenerfarte skriveprosessen ønsker jeg å belyse gjennom følgende problemstillinger:

- Hvilken posisjon har den artikkelbaserte avhandlingen i doktorgradsutdanningen i Norge, og hva er begrunnelsen for å skrive avhandlinger innenfor dette formatet?
- På hvilken måte innvirket fagfeller og redaktører på utformingen av mitt eget doktorgradsarbeid, og hva var utfordringene og gevinstene ved denne prosessen?

Artikkelen begynner med å beskrive noen trender rundt doktorgradens form samt å antyde nylige utviklingstrekk innen doktorgradsutdanningen i Norge. Videre går artikkelen inn på hvilke sjangerkrav som ligger i denne typen akademisk skriving, med særlig vekt på publisering i vitenskapelige tidsskrifter (Parodi, 2009; Swales, 2004, 2009). Deretter vil jeg illustrere hvordan disse sjangerkravene har slått inn i mitt eget doktorgradsarbeid og

hvordan fagfellevurdering og redaksjonelle vurderinger har fått konkrete konsekvenser for prioriteringer, fremdrift, vinkling og bedømmelse. Artikkelen avrundes med en drøfting av læringserfaringer knyttet til sjangermestring i denne formen for avhandlingsprosess.

Avhandlingens form og utvikling

Debatten rundt doktorgradsutdanningen i Norge har de siste årene i høy grad vært sentrert rundt standardiseringen av doktorgradsopplæring, utfordringer relatert til gjennomstrømming samt formatet på selve avhandlingsarbeidet (Olsen, 2012). Hva angår format, har diskusjonene vært noe motsetningsfylte, men trenden har tydelig gått i retning av flere artikkelbaserte avhandlinger, spesielt innen samfunnsvitenskapelige og utdanningsvitenskapelige fag – en utvikling som begynte allerede før årtusenskiftet (Kansanen & Hansén, 2003; Vislie, 2003; Dobson & Steinnes, 2010). Et skråblikk på rammebeskrivelser av forskjellige doktorgradsprogrammer kan gi oss et lite inntrykk av denne utviklingen. Det fremkommer for eksempel tydelig at Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Bergen sidestiller artikkelbaserte avhandlinger med monografien (Håndbok for doktorgradsutdanningen, 2009). Et annet eksempel ser vi i prosjektbeskrivelsen til Nasjonal forskerskole i utdanningsforskning (NATED):

«Traditionally, PhD students write monographs, which partly explain the publication pattern described in the national evaluation (as being low). This tradition does not train students for journal publication during the PhD trajectory. NATED will promote a culture for article-based dissertations as the preferred convention, although monographs will also be accepted.»

(NATED, 2009, s. 7)

Sitatet over viser at artikkelbaserte avhandlinger ikke bare sidestilles, men også foretrekkes i den nasjonale forskerskolen i utdanningsforskning. Eksemplene over er ikke unike, men avspeiler det generelle klimaet rundt vektleggingen av den artikkelbaserte avhandlingen i norsk sammenheng – en trend som er tydelig i Norden og til en viss grad internasjonalt (Swales, 2004; Kamler, 2008).

Hva er så årsaken til denne utviklingen? Bakgrunnen for denne trenden ser ut til å hvile på to faktorer: For det første er de vitenskapelige miljøene i stadig større grad blitt internasjonalt orientert med ekstensivt samarbeid på tvers av nasjoner, som blant annet omfatter publisering av forskningsfunn i internasjonale tidsskrifter. Mye tyder på at man gjennom artikkelbaserte avhandlinger har et ønske om å inkludere stipendiater i vitenskapelige miljøer, hvor publisering i tidsskrifter får stadig økt betydning. For det andre har utviklingen i Norge en politisk side hvor internasjonalt samarbeid og publisering i internasjonale fagtidsskrifter honoreres direkte gjennom stimuleringsmidler og tellekantsystem. Til sammen har disse faktorene trolig ført til en oppblomstring av antall publikasjoner og et visst press i retning av flere artikkelbaserte avhandlinger innen en del fagområder (Olsen, 2012). Et naturlig spørsmål med tanke på denne utviklingen er hvilket grunnlag de to avhandlingsformene gir for den vordende forsker.

Mye tyder på at doktorander med artikkelbaserte forløp i større grad er trenet i å håndtere publikasjonspresset etter endt avhandling (Kamler, 2008; Kamler & Thomson, 2008).

Videre viser en del studier at mange kandidater som skriver monografi har problemer med å konvertere sine tekster til enkeltartikler (Green, Hutchinson & Sar, 1992; 2001; Walker, Golde, Jones, Conklin Bueschel & Hutchings, 2008; Lee & Kamler, 2008). Her er det viktig å understreke at monografien ikke er problemet i seg selv, men mer et spørsmål om hvilke publiseringskrav og sjangerpraksiser kandidaten møter etter avhandlingsperioden.

Sjangerkrav i avhandlingsarbeidet

Ordet *sjanger* betyr grovt sett en klasse eller art knyttet til et sett kommunikative kriterier og forventninger (Swales, 2004). Dette kan dreie seg om både muntlig, billedlig og skriftlig kommunikasjon, hvor en gitt avgrensning og et sett normer angir en handlingsramme for hvordan vi formidler et budskap:

«A genre comprises a class of communicative events, the members of which share some set of communicative purposes. These purposes are recognized by the expert members of the parent discourse community, and thereby constitute a rationale for the genre. This rationale shapes the schematic structure of the discourse and influences and constrains choice of content and style.»
(Swales 1990, s. 58)

Definisjonen til Swales fremhever at sjanger angir et formål og et sett normer som betinger kommunikasjonens struktur, form, innhold og målgruppe. Denne kommunikasjonen er kontekstspesifikk ved at den involverer bestemte sosiale grupper. Kvaliteten i et budskap blir da vurdert ut fra hva aktørene innenfor denne sosiale grupperingen betrakter som legitim sosial praksis. Slik sett er sjanger en sosial diskurs som i empirisk forskning gjerne betraktes ut fra et diskursanalytisk perspektiv (Holmes, 1997; Swales 2004). På dette punktet har sjangeranalyse også en interessant pedagogisk side ved at denne typen studier åpner muligheten for å forstå sjangerpraksiser og utvikle konkrete strategier for hvordan slike praksiser kan læres og mestres (Bazerman, Bonini & Figueiredo, 2009).

Doktorgradsutdanninger involverer i utgangspunktet en lang rekke sjangerkrav som strekker seg fra prosjektbeskrivelse til kurs- og konferansepapere, midtveisvurderinger samt selve avhandlingen. Slik sett består hele doktorgradsutdanningen av «a series of genre statements» (Paré, Starke-Meyerring & McAlpine, 2009, s. 182). Ser vi på selve avhandlingen, blir sjangerbegrepet også en interessant inngang til å drøfte forskjellige forventninger og krav knyttet til artikkelformatet.

En vesentlig forskjell mellom monografien og den artikkelbaserte avhandlingen ligger i måten det faglige resonnementet føres på (Swales, 2004). Her er det forskjeller i måten både begreper, metode og funn presenteres på, noe som krever til dels svært ulike strategier (Dobson & Steinnes, 2010). En annen forskjell som er mindre åpenbar, er at monografi og artikler gjerne formulerer tema og problemstillinger på ulike måter. Monografier fremstiller et mer omfattende og helhetlig perspektiv, mens artikkelformatet presser frem mer spissede og avgrensede funn (Kamler, 2008; Kamler & Thomson, 2008). En ytterligere forskjell er at monografien er rettet mot en relativt begrenset lesergruppe, mens enkeltartikler i større grad kommuniserer med hele fagfelt ved å inngå i en åpen og dynamisk fagdiskurs (Bitchener, 2009; Swales, 2004). Monografier og artikkelbaserte avhandlinger har dermed ulike

kommunikative funksjoner. En vesentlig erfaring i mitt eget artikkelbaserte doktorgradsarbeid er nettopp kontakten med en pågående fagdiskurs, noe som oppleves direkte gjennom fagfelleevaluering og redaktørens avveininger.

Sjangerlæring gjennom fagfelleevaluering og redaksjonelle tilbakemeldinger

Fokuset i mitt doktorgradsarbeid er basert på klasseromsforskning med analyse av digitale praksiser. Prosjektet er basert på et kvalitativt forskningsdesign og består av tre vitenskapelige delarbeider i tillegg til en «kappe» (de Lange, 2010). Delarbeidene ble tidlig vinklet inn mot spesifikke tidsskrift og ble underveis i skriveprosessen suksessivt kommentert av fagfeller og redaktører i disse publiseringskanalene. Forventninger og krav fra disse tidsskriftene påvirket dermed måten artiklene ble skrevet på. Det er særlig denne påvirkningen jeg skal skildre nedenfor. De empiriske kildene jeg bruker i denne beskrivelsen er basert på autentiske utsnitt fra fagfellenes og redaktørens kommentarer, som til slutt sammenlignes med vurderingskomiteens bedømmelse.

Artikkel 1

Den første artikkelen er et teoretisk og analytisk eksperiment som eksplorerer alternative begreper innen klasseromsanalyse innenfor mitt fagdomene. Dette arbeidet viste seg å bli meget komplekst og utfordrende ikke bare for min egen analyse, men også for tidsskriftet med hensyn til innhenting av fagfeller. Denne prosessen begynte derfor å trekke ut i tid, noe som ble en stressfaktor for min egen del. Følgende kommentar fra redaktøren illustrerer denne situasjonen:

«Thank you for your article for consideration [...]. The conclusion is that we would be glad to send your article in review again after you have made revisions. Sorry for this tanking around 4 months, but we had 6 potential reviewers refuse to review it after lengthy considerations. Finally I found two who were competent. These reviewers' conclusions were that the article needed major revisions.»

(Redaktørens kommentar)

Redaktørens tilbakemelding var ikke direkte nedslående, men jeg hadde mistet mye tid og det var liten tvil om at teksten krevde omfattende bearbeiding. Fagfellenes kommentarer gir i etterkant et interessant bilde av hvordan jeg selv strevde med å forstå artikkelformatet som sjanger:

«Whilst the application of activity theory is well judged, and the focus on the institutional framing of pedagogical discourse is precise and illuminating, it takes [...] far too long for the focus of the research to become clear and I am not convinced that the literature review and analysis of findings are sufficiently related.»

(Første fagfelle)

Kommentaren fra første fagfelle tyder på at arbeidet la for liten vekt på funn. Teksten bar preg av å være omstendelig oppbygget og var på mange måter en «monografi i miniatyr». Det var liten tvil om at dersom redaktøren skulle akseptere teksten, måtte arbeidet få en betydelig spissing og en langt strammere struktur. Det som særlig overrasket i denne første

runden, var det høye kravet til relevans og koherens i alle deler av teksten. Kommentarer fra den andre fagfellen underbygger dette bildet: «I feel the paper is attempting too much by including so many references from so many areas.» Jeg hadde med andre ord gjort et feilvalg i måten å bygge opp tekst og resonnement på. Det jeg etter hvert forsto, var at jeg i denne første fasen av avhandlingsarbeidet gikk inn i artikkelformatet ut fra en monografitenkning. I stedet for å spisse fremstillingen inn mot konkrete funn, gikk jeg bredt inn i feltet og trakk opp store linjer. Fagfellenes kommentarer var slik sett en klassisk påminnelse om forskjellen mellom monografien og tidsskriftverdenen.

I revisjonen av denne første artikkelen la jeg spesielt vekt på å stramme inn på problemstillinger og sørge for en tett kobling mellom relevant forskning og egne funn. Konsekvensen ble at både problemstilling, analyse og diskusjon ble mer tydelig og klarere avgrenset, slik at forskningsbidraget i artikkelen kom tydeligere frem. Denne bearbeidingen tok om lag to måneder. Jeg sendte så artikkelen til ny vurdering.

Den andre fagfellevurderingen tok nye to måneder. Selv om denne vurderingen var mer positiv enn den første, ble teksten fortsatt kritisert for å være for vid, med krav om ytterligere spissing og avgrensing av særlig teoridelen. Det som i tillegg ble et problem, var at de involverte fagfellene ga innspill og kommentarer i sprikende retning. Jeg forsto etter hvert at dette ikke er uvanlig, men det er like fullt forvirrende og frustrerende, i hvert fall for en uerfaren forsker.

Da jeg sendte teksten inn for tredje gang, med noen mindre justeringer og rettinger i teksten, måtte jeg vente enda to måneder før siste versjon endelig ble akseptert. Den påfølgende prosessen med korrektur og redaksjonelle avklaringer opplevdes også som overraskende lang og omstendelig, en forsinkelse jeg ikke var forberedt på. Det totale tidsspennet for artikkelen, inkludert den tiden det tok å skrive paperet før første innsending, summerte seg da til rundt regnet to år. Vurderingskomiteens formelle bedømmelse av dette delarbeidet kan riktignok tyde på at denne langtrukne og krevende prosessen til en viss grad lønnet seg:

«Article 1 makes excellent use of activity theory to analyze how the social institution of the classroom and learning trajectories evolve over time – the focus on evolution over time is a significant contribution in this thesis.»

(Vurderingskomité)

Til tross for denne oppløftende kommentaren fra vurderingskomiteen, er det liten tvil om at tidsbruken på dette første delarbeidet utløste en rekke utfordringer for meg i stipendiatløpet som helhet.

Artikkel 2

Den andre artikkelen var en studie over hvordan et lærerteam utviklet sin undervisnings- og vurderingspraksis gjennom digitalt distribuert samarbeid. Artikkelen vokste frem fra et dataseminar¹ hvor jeg presenterte funn fra lærerteamets samtalelogger, hvor seminaret dannet utgangspunkt for formulering av forskningsspørsmål og igangsetting av mer detaljerte analyser. Den påfølgende skriveprosessen fikk dermed en effektiv start og ble nesten umiddelbart knyttet til en konkret publiseringskanal. Første versjon av manus ble

sendt inn ca. tre måneder etter dataseminaret og alt dette skjedde mens artikkel 1 fortsatt var til vurdering i det første tidsskriftet. Tilbakemeldingene fra fagfellene på artikkel 2 kom inn etter tre måneder og var dermed raskere enn på første artikkel. I tillegg var innholdet i tilbakemeldingene av en annen karakter:

«Attached you find both reviewers comments on the article. As you can see, these comments mainly address minor features which you need to attend to and it is therefore a pleasure for me as an editor to declare that your article is accepted for publication.»

(Redaktørens kommentar)

Den andre artikkelen ble med andre ord umiddelbart akseptert med kun små justeringer av innhold samt noen formaliteter og språklige justeringer. Den mest tungtveiende kommentaren gikk på det metodiske:

«The qualities of the methodological aspects are good, but some considerations around the interview-process could have been more outspoken. The author should improve this part.»

(Andre fagfelle)

Kommentaren fikk ingen dyptgripende konsekvenser, noe som gjorde det mulig for meg å levere en revidert versjon etter ca. seks uker. Kommentarene jeg fikk på dette paperet viser også at jeg hadde større gjennomslagskraft med en avgrenset og mer fokusert form enn med den vide tilnærmingen i artikkel 1. Etter at jeg hadde foretatt justeringene av form, språk og metode, ble den reviderte versjonen godkjent for publisering ca. åtte måneder etter første innsending og var i trykken på under ett år. Vurderingskomiteens bedømmelse av artikkel 2 ble på sin side oppsummert på følgende måte:

«Article 2 provides a nuanced analysis of procedures in media education [. . .]. The micro-analysis of the sequences of excerpts of interaction unfolding over time reveals the tension between tasks [. . .] and institutional procedures which is methodologically really useful and with empirically interesting data. The method/approach enables insights that are useful to teachers themselves and beyond the media education context.»

(Vurderingskomité)

Komiteens formelle bedømmelse viste seg med andre ord å være gjennomgående samstemt med redaktørens og fagfellenes vurdering. Oppsummert ble artikkel 2 derfor skrevet raskere, fikk mindre fagfellekritikk og trengte lite bearbeiding. I vurderingskomiteens sluttvurdering ble arbeidet vurdert til bortimot samme kvalitet som artikkel 1.

Artikkel 3

Denne artikkelen er en longitudinell studie av et lærer- og elevsamarbeid basert på observasjon, planlegging og gjennomføring av et prosjektarbeid. Skriveprosessen kom i gang etter at andre artikkel var blitt akseptert, men mens første artikkel fortsatt var til vurdering.

Arbeidet med artikkel 3 startet i form av en grovanalyse av data som jeg la fram for min forskergruppe. Diskusjonene i forskergruppen dannet utgangspunkt for problemstillinger,

videre analyse og valg av tidsskrift. Totalt sett tok analysen og skrivingen av førsteutkast til innsending ca. fire måneder. En positiv erfaring med hensyn til innsendingen av artikkel 3 var at responstiden fra tidsskriftet var kort. Selve tilbakemeldingen ble imidlertid en skuffelse:

«The paper does not engage in sufficient depth in its empirical elements with the theoretical perspectives alluded to. The debate about choice of software comes over as low level and trivial, and does not represent any substantial evidence of students bringing their informally developed knowledge into a classroom project [...] – this is simplistic and fails to recognize 40 years' worth of exploration of reader reception theory, audience theory, etc. But the key problem is that the transcripts analyzed do not support the wider claims.»

(Første fagfelle)

Det viste seg at artikkelen, som beveget seg i skjæringspunktet mellom forskjellige fagdomener (medieforskning og læringsforskning), hadde en utilsiktet provoserende virkning på en av fagfellene. Her var særlig karakteristikker som *low level*, *trivial* og *simplistic* sterk kost for en vordende og ambisiøs forskerspire. Kommentarene fra den andre fagfellen var derfor desto mer overraskende:

«Thanks for the opportunity to review this very interesting submission. It seems to form part of a growing body of work which is attempting to look at how theories from social psychology and media education can be in dialogue with one another. I think that it should be accepted with some minor revisions.»

(Andre fagfelle)

Andre fagfelle anbefalte følgelig publisering med kun mindre justeringer. Den påfølgende diskusjonen mellom fagfellene og redaktøren ble dermed avgjørende for artikkelens skjebne:

«Yes I agree with the other reviewer about the history of media education being glib. [...] I think that, with the benefit of hindsight, I should have opted for “major revisions” as a response, advising a focus on the activity theory element and strengthening the analysis of the transcripts.»

(Andre fagfelle)

Andre fagfelle strammet derfor opp sin kritikk, noe redaktøren for tidsskriftet kommenterte på følgende måte:

«There is a level of disagreement between (the reviewers). Reviewer 1 clearly recommends not to publish, whereas Reviewer 2 has reservations and leaves the door open for resubmission. In such cases I share these reviews and ask for re-consideration before considering a third voice. In the present case they have converged on an agreement that I should not accept the paper. I have chosen to attach their further comments – although these are sometimes more frank. But I felt it more helpful to do this in order that you should consider the grounds of their reservations.»

(Redaktørens kommentar)

Det som er særlig interessant med kommentaren ovenfor, er hvordan redaktøren valgte å formidle den indre prosessen og debatten mellom fagfellene. Her fikk jeg tydelig se hva som

virket provoserende, men også hva som var tekstens sterke sider. Videre fikk jeg et innblikk i de avveininger redaktøren sto overfor med hensyn til lesergrupper og fagfelt, og utfordringen med mitt tekstbidrag som beveget seg på tvers av ulike fagfelt. Redaktøren fulgte her opp med en personlig oppfordring til å videresende artikkelen til et annet tidsskrift og inviterte også til innsending av andre tekster fra min side ved en senere anledning. Slik sett ble denne avvisningen en viktig erfaring med tanke på å forstå sjangerkrav og forventninger innenfor tidsskriftformatet.

Basert på en selektiv vurdering av fagfellenes innspill, sendte jeg en revidert versjon av artikkelen til et nytt tidsskrift. I sum beholdt jeg alle sentrale elementene fra forrige versjon, men passet på å justere innhold og rammer ut fra det nye tidsskriftets krav. Denne reviderte versjonen ble omarbeidet innen to måneder, og etter to måneders venting fikk jeg følgende svar:

«Your manuscript [...] has now been reviewed. The reviewer's comments are included at the bottom of this letter. These are, in general, favorable and suggest that, subject to minor revisions, your paper would be suitable for publication.»

(Redaktørens kommentar)

Tilbakemeldingen var en slående kontrast til den fra det forrige tidsskriftet, men også her ble det reist kritiske spørsmål:

«The first referee was very favorable towards the paper, and makes a number of very minor suggestions for corrections. The second referee was deliberately chosen as someone who works in the media education/media literacy field. As you can see, they were less impressed with your paper's framing – and use – of “media education”. If you could spend a little time considering how the paper relates to these other literatures it would improve the final version of the manuscript.»

(Redaktørens kommentar)

Tilbakemeldingen viste igjen utfordringen med å manøvrere på tvers av fagfelt – en respons jeg måtte ta alvorlig i revisjonen ved å gå dypere inn i det ene fagfeltets forskningslitteratur. Denne revisjonen tok om lag fire uker, med et totalt tidsspenn fra innsending til aksept på ca. ti måneder. Kommentarene fra vurderingskomiteen gir igjen et relativt samstemt bilde:

«The paper addresses a much debated point within contemporary media education, and offers a well formulated response to these problems. The paper goes beyond the majority of papers on the clash between formal and informal knowledge, in that it describes a way forward. [...] Again, method and data are marshaled into a convincing argument.»

(Vurderingskomité)

Anerkjennelsen fra komiteens side var gledelig lesing, spesielt i lys av artikkelens turbulente “liv” fra første runde. Ikke minst var det en illustrasjon av hvor avgjørende vinklingen av teksten mot aktuelle diskurser i fagfeltet viste seg å være. Disse begrensningene var til en

viss grad frustrerende fordi grunnlaget i tilbakemeldingssituasjonene opplevdes å være basert på delvis skjulte kodekser. Men i sin helhet fremstår disse tilbakemeldingssituasjonene som en verdifull skolering i faglig sjangerforståelse.

Oppsummering og diskusjon

Å skrive en doktoravhandling innebærer gjerne en bratt læringskurve fra novise til kompetent og produktiv medlem i et forskningsmiljø. For å greie denne prosessen må den enkelte kandidat ikke bare utvikle sitt epistemiske grunnlag gjennom fagbegreper og metoder, men også lære seg å avkode til dels skjulte sjangerkrav for publisering. Det å lære seg å skrive i tidsskrifter representerer derfor en viktig del av det å bli en kompetent forsker og «portvokter» i eget fagfelt.

Som vist i de empiriske utsnittene ovenfor, innebærer det å skrive en artikkelbasert avhandling at tidsskriftene har en relativt betydelig innflytelse på prosessen. Denne påvirkningen foregår i en vekslende dynamikk som i seg selv gir innblikk i tidsskriftets forventninger og forskningsdomenets nedslagsfelt (Holmes, 1997; Swales, 2004). Fordelen med et slikt system er at stipendiaten tidlig erfarer hvordan man blir vurdert av medforskere. Iboende svakheter i dette systemet – for eksempel at tilgangen til fagfeller er knapp, at fagfellevurdererne kan være av varierende kvalitet eller at de kan ha en tendens til å gi innspill mer i retning av egne faginteresser enn å prøve å fortolke arbeidet på dets egne premisser – er riktignok en utfordring særlig for stipendiater. Opplevelsen av å måtte hanskes med kommentarer og utspill som er i åpenbar disharmoni med eget doktorgradsprosjekt og at disse innspillene til dels kan ha en fragmenterende effekt, kan derfor være vanskelig og frustrerende, men representerer samtidig potensielt viktige læringserfaringer. I slike situasjoner er veilederens rolle og vurdering riktignok av stor betydning.

Et interessant aspekt ved den artikkelbaserte doktoravhandlingen er at vurderingsprosessen fremstår som en integrert del av arbeidet, i motsetning til hva tilfellet er med en monografi. En utfordring med dette er at progresjon i en artikkelbasert avhandling kan bli fanget av og prisgitt tidsskriftets indre redaksjonelle liv. Dette kan bli en belastning for en kandidat som jobber mot en endelig tidsfrist. Også her spiller veilederen en viktig rolle, både når det gjelder ren støtte, vurdere behov for bearbeiding eller overveie bytte av tidsskrift.

Kildene jeg har brukt i denne artikkelen synliggjør i første rekke den betydning fagfeller og redaktører har hatt i ulike faser, eller «stykket og helt», i mitt doktorgradsarbeid. Slik sett passer mine erfaringer godt med John Swales' beskrivelse av akademiske sjangere som dynamiske diskursive praksiser. Innspillene fra tidsskriftene løper også på en interessant måte parallelt med vurderingskomiteens bedømmelser, hvor faglige krav og sjangerforventninger knyttes til lokale vurderingskrav ved utdanningsinstitusjonen. Møtet med tidsskriftenes faglige kvalitetssikring og vurderingsregime har dermed gitt en opplevelse av både å bli vurdert ut fra institusjonelle kriterier og samtidig å delta direkte i den akademiske diskursen.

Litteratur

Bazerman, C., Bonini, A. & Figueiredo, D. (Eds.) (2009). *Genre in a Changing World. Perspectives on Writing*. Colorado: The WAC Clearinghouse.

- Bitchener, J. (2009). A genre approach to understanding empirically based thesis writing. *The Good Practice Publication Grant e-book*. Retrieved June 2011, from <http://akoaootearoa.ac.nz/download/ng/file/group-3300/a-genre-approach-to-understanding-empirically-based-thesis-writing.pdf>
- de Lange, T. (2010). *Technology and pedagogy: Analysing digital practices in media education*. Doctoral dissertation submitted to the Faculty of Education, University of Oslo.
- Dobson, S. & Steinnes, J. (2010). Challenging the Genre. *Nordic studies in Education. Special issue: Questioning the Academic Genre*, 30(4), 199–200.
- Faculty of Social Sciences (2011). Programme for the degree of PhD (ph.d.) in Social Science. University of Oslo. Retrieved June 2011, from <http://www.sv.uio.no/english/research/doctoral-degree/about/regulations.html>
- Frijdal, A. C. (2008). The European University Institute. In: M. Nerad & M. Heggelund (Eds.): *Toward a Global PhD? Forces and forms in doctoral education worldwide*. Seattle and London: University of Washington Press.
- Green, R. G., Hutchison, E. D. & Sar, B. K. (1992). Evaluating scholarly performance: The productivity of graduates of social work doctoral programs. *Social Services Review*, 66(3), 441–466.
- Holmes, R. (1997). Genre analysis and the Social Sciences: An investigation of the structure of research article discussion sections in three disciplines. *English for Specific Purposes*, 16(4), 321–337.
- Kansanen, P. & Hansén, S. E. (2003). Some comparative highlights in Nordic doctoral studies. *Nordisk Pedagogik*, 23(4), 267–271.
- Kamler, B. (2008). Rethinking doctoral publication practices: writing from and beyond the thesis. *Studies in Higher Education*, 33(3), 283–294.
- Kamler, B. & Thomson, P. (2008). The Failure of Dissertation Advice Books: Toward Alternative Pedagogies for Doctoral Writing. *Educational Researcher*, 37(8), 507–514.
- Kwan, B. S. C. (2006). The schematic structure of literature reviews in doctoral thesis of applied linguistics. *English for Specific Purposes*, 25(1), 30–55.
- Lee, A. & Kamler, B. (2008). Bringing pedagogy to doctoral publishing. *Teaching in Higher Education*, 13(5), 511–523.
- NATED (2009). The National Graduate School in Educational Research. Background, visions, aims, and scope. Project description. Retrieved April 2012 from <http://www.uv.uio.no/english/research/doctoral-degree/schools/nated/about/steeringdocs/NATED-ProjDescription.pdf>
- Nerad, M. (2010). Globalization and the Internationalization of Graduate Education: A Macro and Micro View. *Canadian Journal of Higher Education*, 40(1), 1–12.
- Nerad, M. & Heggelund, M. (Eds.) (2008). *Toward a global PhD? Forces and forms in doctoral education worldwide*. Seattle and London: University of Washington Press.
- Nerad, M. & Trzyna, T. (2008). Conclusions. In: M. Nerad & M. Heggelund (Eds.): *Toward a Global PhD? Forces and forms in doctoral education worldwide*. Seattle and London: University of Washington Press.
- Olsen, T. B. (2012). *Stipendiater og doktorgradsgjennomføring*. Rapport nr. 29/2012. NIFU: Nordisk institutt for innovasjon, forskning og utdanning.
- Paltridge, B. (2002). Thesis and dissertation writing: an examination of published advice and actual practice. *English for Specific Purposes*, 21(2), 125–143.
- Paré, A., Starke-Meyerring, D. & McAlpine, L. (2009). The Dissertation as Multi-Genre: Many Readers, Many Readings. In: C. Bazerman, A. Bonini, & D. Figueiredo (Eds.): *Genre in a Changing World. Perspectives on Writing*. Colorado: The WAC Clearinghouse.

- Parodi, G. (2009). Written Genres in University Studies: Evidence from an Academic Corpus of Spanish in Four Disciplines. In: C. Bazerman, A. Bonini, & D. Figueiredo (Eds.): *Genre in a Changing World. Perspectives on Writing*. Colorado: The WAC Clearinghouse.
- Swales, J. M. (1990). *Genre Analysis: English in academic and research setting*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Swales, J. M. (2004). *Research genres. Explorations and Applications*. Michigan: Cambridge University Press.
- Swales, J. M. (2009). Worlds of genre – metaphors of genre. In: C. Bazerman, A. Bonini, & D. Figueiredo (Eds.): (2009), *Genre in a Changing World. Perspectives on Writing*. Colorado: The WAC Clearinghouse.
- The National Graduate School in Educational Research (NATED) (2011). *Project description*. Retrieved June 2011, from <http://www.nated.uio.no/about/docs/NATED-ProjDescription.pdf>
- Tight, M. (2003). *Researching Higher Education*. The Society for Research into Higher Education. London: Open University Press.
- University of Bergen (2009). Handbook for doctoral education (PhD) University of Bergen. Retrieved June 2011, from http://www.uib.no/filearchive/handbook_phd_uib_1.pdf
- Vislie, L. (2003). Doctoral programmes in education in Norway. *Nordisk Pedagogikk*, 23(4), 222–239.
- Walker, E. G., Golde, C. M, Jones, L., Conklin Bueschel, A. & Hutchings, P. (2008). *The Formation of Scholars. Rethinking Doctoral Education for the Twenty-First Century*. The Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching. San Francisco: Jossey-Bass.

Note

- 1 Dataseminar refererer her til en fast organisering i en forskergruppe hvor deltakerne jevnlig presenterte data fra sine prosjekter. Forskergruppen var sammensatt av deltakerne med relativt nært beslektet forankring i teori og forskningsmetode.